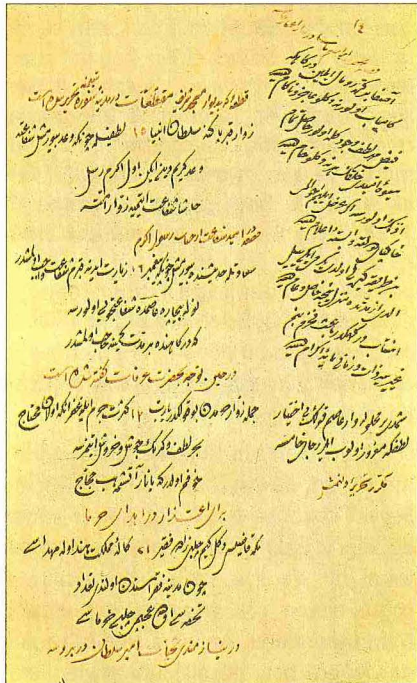

Divanının 1268'de yapılan taş baskısı şiirlerinin tamamını ihtiva etmez. Aynı zamanda devrinin büyük münşilerinden olan Çelebizâde Âsım Efendi Arapça ve Farsça da bilirdi. Nitekim Damad İbrâhim Paşa tarafından Aynî'nin 'İkdü'l-cümân'ını Türkçe'ye çevirmek için kurulan tercüme heyetinde o da bulunmuştur. Ayrıca İbrâhim Paşa'nın emriyle Hoca Gıyâseddin Nakkaş'ın 'Acâ'ibü'l-leâ'if adlı Hitay seyahatnâmesini tercüme etmiştir. Bu tercüme Ali Emîrî tarafından yayımlanmıştır (1331). Âsım Efendi'nin ayrıca bir de *Mevlid-i Şerif* kaleme aldığı rivayet edilmektedir (Müstakimzâde, s. 651).

Hattat Abdülbâkî Ârif Efendi'den ders alan Çelebizâde Âsım Efendi hatla da meşgul olmuş ve özellikle "ta'lik kirması"nda şahihet yapmıştır. Kendi hattıyla olan divanı Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ndedir (nr. 5644). Çağdaşları tarafından dürüst, iyilik sever, hoşsohbet biri olarak nitelendirilen Çelebizâde Âsım Efendi Mevlevî tarikatına mensuptu. Çeşitli kütüphanelerdeki bazı yazmalarda mührü bulunduğuna göre kitap toplama meraklı biri olduğu anlaşılmaktadır.

Çelebizâde Âsım Efendi'nin *Divan*'ından bir sayfa (Beyazıt Ktp., nr. 5644, vr. 14*)

BİBLİYOGRAFYA :

Çelebizâde Âsım Efendi, *Tarih*, İstanbul 1282, s. 7, 111, 358-361; Sâlim, *Tezkire*, İstanbul 1315, s. 452; İzzî, *Tarih*, İstanbul 1199, vr. 186*; Müstakimzâde, *Tuhfe*, s. 650-651; Cemâled-din, *Osmanlı Tarih ve Müverrihleri (Âyine-i Zürefâ)*, İstanbul 1314, s. 45-46; Fatîh, *Tezkire*, s. 265; *Devhatü'l-meşâyiğ*, s. 101; *Sicill-i Osmânî*, I, 366; *Osmanlı Müellifleri*, III, 43-45; *İlmiyye Salnâmesi*, s. 532-533; Banarlı, *RTET*, II, 785; Babinger (Üçok), s. 320-321; M. Cavid Baysun, "Çelebizâde", *İA*, III, 370-375; Bekir Kütükoğlu, "Vekâyinüvis", *İA*, XIII, 276.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

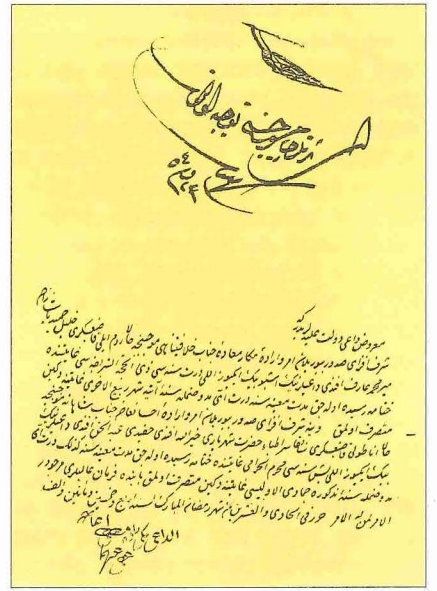
ÂSİM EFENDİ, Mekkizâde

(ö. 1262/1846)

Osmanlı şeyhülislâmı.

I. Abdülhamid ve III. Selim devri şeyhülislâmlarından olan Mekkî Mehmed Efendi'nin oğludur. İstanbul'da doğdu, tahsilini özel olarak tamamladıktan sonra 1785'te genç yaşta hâric derecesiyile (bk. MEDRESE) ilmiye mesleğine girdi. 1797'de Galata kadısı, 1809'da İstanbul kadısı, 1812'de Rumeli kazaskeri ve 27 Ocak 1818'de şeyhülislâm oldu. Ancak padişaha yakınlığıyla tanınan Hâlet Efendi'nin isteklerine karşı, ileride çıkabilecek mahzurları hissederek çekingen davrandığı için 3 Eylül 1819'da azledildi. 25 Eylül 1823'te ikinci defa şeyhülislâmlığa getirildi. Fakat Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmaya karar veren II. Mahmud, meşihat makamında daha sert ve kararlı birinin bulunmasını istediğinden, aslında takdir ettiği ancak ocağa yakınlığını bildiği Mustafa Âsım Efendi'yi görevinden azletmek zorunda kaldı (26 Kasım 1825). Âsım Efendi, sekiz yıllık bir aradan sonra 8 Şubat 1833'te üçüncü defa şeyhülislâm oldu. Sultan Abdülmecid tahta çıktığında onu görevinde bıraktı ve bu üçüncü şeyhülislâmlığı 19 Kasım 1846 tarihinde vefatına kadar devam etti. Ölünce Fatih'te babasının yanına defnedildi.

Âsım Efendi ileri görüşlü bir devlet adamı olup siyasî olayları yakından takip ederdi. On üç yıl süren üçüncü şeyhülislâmlığı sırasında yenilikleri benimsemiş, hem Tanzimatçılar'la hem de Tanzimat'a muhalif olanlarla iyi geçinmiştir. Ölümünden sonra yerine Ârif Hikmet Beyefendi'nin tayini münasebetiyle Sultan Abdülmecid tarafından çıkarılan fermanda onun ahlâk ve iffet sahibi şahsiyetinden takdirle bahsedilmiştir. Çok tutumlu olan Âsım Efendi geride büyük bir servet bırakmış, evlâdı olma-

Âsım Efendi'nin kazasker tayini ile ilgili bir teklif yazısı ve üzerinde sadrazamın buyruğudur (BA, Cevdet-Adliye, nr. 3589)

diğinden vasiyeti üzerine bu servet Aya-sofya Camii'nin tamirine harcanmıştır. II. Mahmud ve Sultan Abdülmecid zamanlarındaki şeyhülislâmlığı toplam 17 yıl 6 ay kadardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Şânizâde, *Tarih*, III, 59; *Devhatü'l-meşâyiğ*, s. 124-125, 130-131; Cevdet, *Tarih*, XI, 27; XII, 83, 138; Lutfî, *Tarih*, I, 187-188; IV, 77; *Sicill-i Osmânî*, III, 283; VIII, 122-125; *İlmiyye Salnâmesi*, s. 580-582; Mehmed Zeki Pakalın, "Âsım", *İTA*, I, 560-561.

MEHMET İPŞİRLİ

ÂSİM EFENDİ, Mütercim

(bk. MÜTERCİM ÂSİM EFENDİ).

ÂSİM b. ÖMER b. HATTÂB

(عاصم بن عمر بن الخطاب)

Ebû Ömer (Ebû Amr) Âsım b. Ömer b. el-Hattâb el-Kureşî el-Adevî (ö. 70/689)

Hz. Ömer'in oğlu, sahâbi.

Annesi Medine'de Hz. Peygamber'e ilk biat eden kadın sahâbilerden Cemîle bint Sâbit el-Ensâriyye'dir. Emevî Halifesi Ömer b. Abdülazîz'in anne tarafından dedesi olan Âsım'ın bazı kaynaklarda Hz. Peygamber'in vefatından iki yıl önce (630) doğduğu, bazılarındaysa hicretin 6. yılında (628) dünyaya geldiği kaydedilmektedir.